

**THE PROBLEMS OF BUILDING UP ENTERPRISE RISK
MANAGEMENT MODELS, ADVANTAGES AND
DISADVANTAGES OF THEIR USE****UZŅĒMUMA RISKU VADĪŠANAS MODEĻU VEIDOŠANAS
PROBLĒMAS, IZMANTOŠANAS PRIEKŠROCĪBAS UN
TRŪKUMI****Jekaterina Komkova**, *doctoral student, Mg.oec.**Riga Technical University**Faculty of Engineering Economics**Institute of International Business and Customs**Address: 8 Indriķa St., Riga, LV-1004, Latvia**Phone: + 371 26473495**E-mail: jekaterina.k@apollo.lv***Remigijs Počs**, *Dr.habil.oec., Prof.**Riga Technical University**Faculty of Engineering Economics**Institute of International Business and Customs**Address: 8 Indriķa St., Riga, LV-1004, Latvia**E-mail: rpocs@rtu.lv***Atslēgas vārdi:** *risku vadīšanas modelis, modeļa izstrādes faktori, modeļu izmantošanas agrīnā pārraudzīšana*

Risku vadīšanas modeļi tieši vai pastarpināti tiek izmantoti lēmumu pieņemšanā risku vadīšanas programmas ietvaros vai vadot atsevišķus riskus, ja kompleksa risku vadīšanas programma nav izstrādāta. Modeļu izmantošana sniedz iespēju izvēlēties konkrētu risku vadīšanas paņēmienu, analizētā riska vai risku kopas vadīšanai. Risku daudzveidība, ar kuru sastopas organizācija, jau iepriekš nosaka uzņēmuma kopējā risku vadīšanas modeļa sarežģītību, kas vairākumā gadījumu nozīmē, ka kopējo modeļi veido vairāki savā starpā savienoti vai neatkarīgi modeļi.

Konkrētā uzņēmumā risku vadīšanas modelis var būt izstrādāts no jauna, kā arī adaptējot vai pārveidojot jau eksistējošos modeļus. Pēc autoru domām, uzņēmuma kopējā risku vadīšanas modelī (RV_{kop}) nepieciešams ieslēgt vairākus faktoros, kurus var apvienot sekojošā izteiksmē:

$$RV_{kop} = f [UV ; RK ; PM ; ST ; SP ; PF_i ; RD ; RVEK, CF], \quad (1)$$

kur UV – uzņēmuma darbības ārējās un iekšējās vides raksturlielumi;

RK – risku kopa, kuru vadīšanai tiek izstrādāts modelis;

PM – pastāvošā modeļa esamība, kas var būt uzlabots vai adaptēts;
 ST – statistiskās informācijas pieejamība;
 SP – risku vadīšanas modeļa sarežģītības vai detalizācijas pakāpe;
 PF_i – i-tā lēmumu pieņēmēja vai modeļa izstrādātāja personības faktori;
 RD – resursu daudzums (laika, finanšu, darba u.c.), kas tiek novirzīts modeļa izstrādei;
 RVEK – risku vadīšanas efektivitātes kritērijs;
 CF – citi faktori.

Lēmumu pieņēmēja vai modeļa izstrādātāja personības faktoros (PF_i), savukārt var izteikt kā:

$$PF_i = f[U_i; Z_i; P_i; M_i], \quad (i = 1, 2, \dots, n) \quad (2)$$

kur U_i – i-tā lēmumu pieņēmēja risku un risku vadīšanas uztvere;
 Z_i – i-tā lēmumu pieņēmēja zināšanu līmenis risku vadīšanas jomā;
 P_i – i-tā lēmumu pieņēmēja pieredzes līmenis risku vadīšanas un modeļu izstrādes jomā;
 M_i – i-tā lēmumu pieņēmēja motivācija;
 n – lēmumu pieņēmēju vai modeļa izstrādātāju skaits.

Risku vadīšanas modeļiem tiek izvirzīta virkne prasību, kas tos lielā mērā atšķir no cita vadīšanas virziena ietvaros izmantotajiem modeļiem. Minētās prasības ir jāņem vērā modeļa izstrādes gaitā, lai nodrošinātu gala rezultātā izstrādātā modeļa atbilstību tā pielietojanas vajadzībām, kā arī nepieciešamo risku vadīšanas efektivitāti. Autoru skatījumā, galvenās prasības ir:

- ♦ atbilstība tagadējai, kā arī nākotnes situācijai;
- ♦ risku kopas, kuras vadīšanai tiek izstrādāts modelis, saprātīga ierobežošana. Piemēram, saskaņā ar firmas „RiskMetrics Group” pieeju [1], ir jāmodelē virkne būtiskāko risku, nevis vairākums risku. Tas ir saistīts ar būtiskāko risku vieglākām prognozēšanas iespējām ilgākā laika periodā. Balstoties uz šo pieņēmumu, kā arī ņemot vērā modelēšanas principus, ir jāsecina, ka lietderīgāk veidot virkni atsevišķu salīdzinoši vienkāršu modeļu, nekā veidot vienu samērā komplicētu modeli;
- ♦ saskaņā ar mūsdienu pieeju, ko uzsver, piemēram, R.F. Naita un D.Dž. Pritti [2], risku vadīšanai ir nevis jāierobežo, bet jāsniedz atbalsts noteikta scenārija, plāna īstenošanai, tādējādi palielinot uzņēmuma vērtību;
- ♦ saskaņā ar ekonomiskuma principu, risku vadīšanas modeļa izstrādes, ieviešanas un izmantošanas kopējām izmaksām ir jābūt mazākām nekā zaudējumiem, kas rastos, ja atbilstošais modelis netiktu ieviests vai arī konkrētie riski netiktu vadīti.

Viena no centrālajām lomām risku vadīšanas modeļu veidošanā ir šajā procesā iesaistītajiem cilvēkresursiem. Lēmumu pieņēmēja vai modeļa izstrādātāja personības īpatnības lielā mērā nosaka modeļa gala variantu, jo:

- 1) saskaņā ar G.A. Holtonu [3], pats uzņēmums vai arī jebkura organizācija tieši nevar būt pakļauta riskam, bet tos var salīdzināt ar cauruļvadiem, caur kuriem indivīdi, t.i., valdes locekļi, investori un ierindas darbinieki uzņemas risku;
- 2) pēc Bernulli principa, cilvēkiem ir atšķirīga attieksme pret riskiem, kas var būt labvēlīga, neitrāla vai negatīva, uz ko norāda, piemēram, [4] un [5];
- 3) uztveres subjektivitāte un objektivitāte attiecībā uz visiem objektiem un parādībām, papildus augstāk izklāstītajam 2) punktam, kā arī zināšanas un pieredze ir komponentes, kas ir unikālas katram lēmumu pieņēmējam vai modeļa izstrādātājam un kas ietekmē lēmumu pieņemšanu. To nozīmi uzsver, piemēram, [6] un [7]. Minētās komponentes raksturo cilvēkresursu kvalitāti;
- 4) motivācija un, saskaņā ar S. Filinu un J. Pankratovu [6], definēts atbildības līmenis, tieši atstāj iespaidu uz lēmumu pieņēmēju vai modeļa izstrādātāju darba gala rezultātu.

Izteiksmēs (1) un (2) aprakstītie faktori nosaka gan uzņēmuma kopējā, gan atsevišķu risku vadīšanas modeļu veidošanās problēmu klāstu, no kurām, autoru skatījumā, nozīmīgākās ir saistītas ar sekojošiem aspektiem:

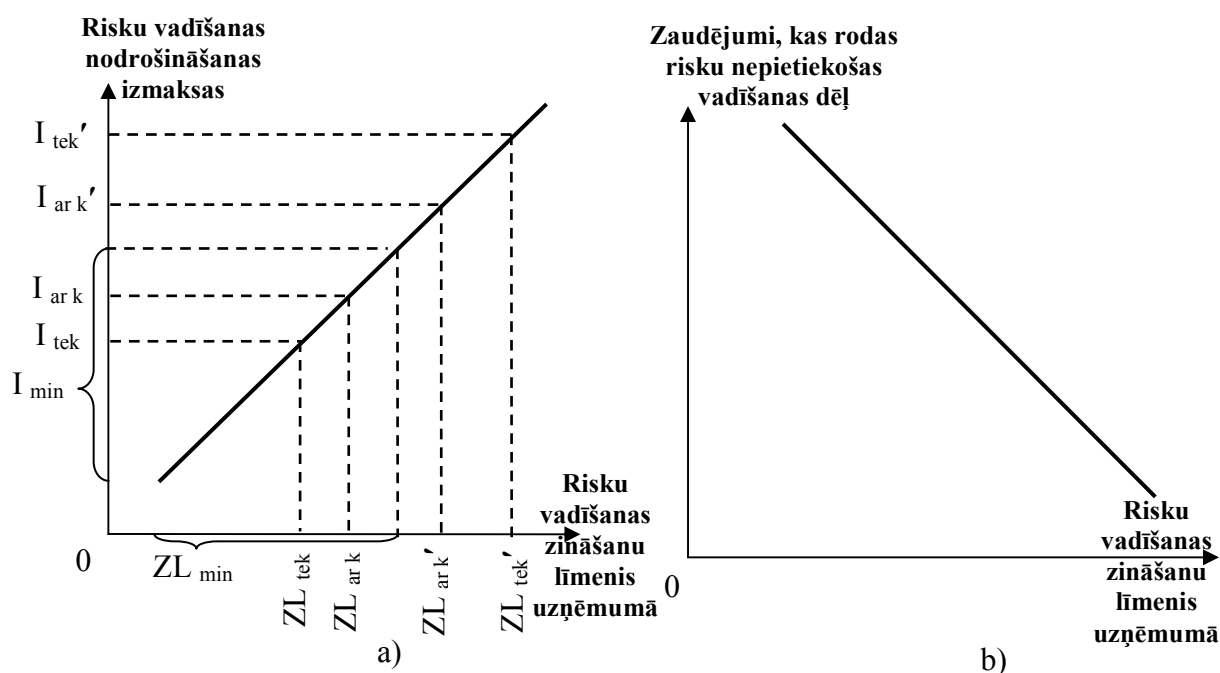
- ♦ katra uzņēmuma ārējās un iekšējās vides unikālumu;
- ♦ modelim izvirzīto mērķu dažādību un sarežģītību;
- ♦ pētāmās parādības sarežģītības pakāpi;
- ♦ pieejamu finansiālo, darba, laika resursu daudzumu un rezervēm, ko var novirzīt modeļa izstrādei;
- ♦ modeļa izstrādātāja(-u) personības īpatnībām, ko nosaka virkne faktoru, tādu kā zināšanas, pieredze, uztvere un motivācija;
- ♦ maksimālu risku vadīšanas efektivitātes sasniegšanu.

Risku vadīšanas modeļa patstāvīgai izstrādei ir nepieciešams noteikts minimāls šīs sfēras zināšanu līmenis uzņēmumā ZL_{min} , (1. att., grafiks a)). Pārskatāmībai tiek pieņemts, ka minētais lielums palielinās proporcionāli izmaksām, kas ir nepieciešamas tā uzturēšanai un šai sakarībai ir lineārs raksturs. Dažos uzņēmumos augstāks zināšanu līmenis (ZL_{tek}') var būt sasniegts patstāvīgi, bet dažos nē, paliekot zemākā līmenī (ZL_{tek}). Tas, galvenokārt, ir saistīts ar:

- ♦ uzņēmuma darbinieku personību faktoriem;
- ♦ uzņēmuma vadošo amatpersonu apziņu, ka ir nepieciešama risku vadīšanas īstenošana noteiktā līmenī, kas, savukārt, noteiks nepieciešamību piesaistīt kvalificētus personāla resursus uzņēmumā;
- ♦ atsevišķas štata vietas vai departamenta eksistenci;
- ♦ nepieciešamību veikt risku vadīšanu uzņēmumā, jo iespējama situācija, kad risku vadīšana ir ārējs pakalpojums, kas nodots mātes uzņēmumam;
- ♦ resursu daudzumu, kas var būt novirzīts risku vadīšanai, tajā skaitā darbinieku apmācībai.

Ja uzņēmums nevar patstāvīgi sasniegt un uzturēt noteiktu zināšanu līmeni uzņēmumā, tas var paaugstināt zināšanu līmeni, pieaicinot ārējos konsultantus, kuru izmaksas var būt kontrolētas, tādējādi sasniedzot modeļa izstrādei nepieciešamo zināšanu līmeni (izmaiņas no ZL_{tek} uz ZL_{ark} vai ZL_{ark}').

Apvienojot pieņēmumu, ka risku vadīšanas zināšanu līmenis uzņēmumā ir apgriezti proporcionāls zaudējumu līmenim un starp tiem ir lineārā sakarība (1. att., grafiks b)) ar iepriekš izteikto pieņēmumu par izmaksu līknes raksturu, ir jāsecina, ka pastāv kāds optimāls risku vadīšanas zināšanu līmenis. Atkarībā no uzņēmuma darbības īpatnībām un risku kopas, ar kuru tas sastopas, kā arī nepieciešamā izstrādājamā modeļa sarežģītības pakāpes, personāla u.c. faktoriem, minētais optimums var būt gan zem, gan virs minimālā risku vadīšanas zināšanu līmeņa uzņēmumā ZL_{min} . Tas, savukārt, nozīmē, ka uzņēmuma amatpersonas vai citi lēmumu pieņēmēji nosaka modeļa sarežģītības pakāpi un resursus, kas tiks novirzīti tā izstrādei.

1.att. Izmaksu līmeņa a) un zaudējumu līmeņa b) atkarības no risku vadīšanas zināšanu līmeņa uzņēmumā shematisks attēlojums:

ZL_{\min} – minimālais iekšējais risku vadīšanas zināšanu līmenis uzņēmumā, kas ir nepieciešams patstāvīgai risku vadīšanas modeļa izstrādei;

ZL_{tek} ; $ZL_{\text{tek}'}$ – esošais iekšējais risku vadīšanas zināšanu līmenis uzņēmumā;

$ZL_{\text{ar k}}$; $ZL_{\text{ar k}'}$ – risku vadīšanas zināšanu līmenis uzņēmumā, kas tiek sasniegts, izmantojot ārējo konsultantu pakalpojumus;

I_{\min} – izmaksas, kas saistītas ar minimālā iekšējā risku vadīšanas zināšanu līmeņa sasniegšanu;

I_{tek} ; $I_{\text{tek}'}$ – izmaksas, kas saistītas ar esošā iekšējā risku vadīšanas zināšanu līmeņa sasniegšanu uzņēmumā;

$I_{\text{ar k}}$; $I_{\text{ar k}'}$ – izmaksas, kas saistītas ar risku vadīšanas zināšanu līmeņa sasniegšanu uzņēmumā, izmantojot ārējo konsultantu pakalpojumus.

Jāsecina, ka risku vadīšanas modeļu izmantošanas grūtības galvenokārt ir saistītas ar:

- 1) kvalificēta personāla nepieciešamību, kas darbosies ar izstrādāto modeli;
- 2) vajadzību sekot līdzi modeļa izmantošanai, jo noteiktā brīdī var izrādīties, ka modelis vairs neatbilst prasībām, tāpēc ir nepieciešams to modificēt vai vispār atteikties no izmantošanas un izstrādāt pavisam jaunu modeli.

Situācija, kad risku vadīšanas modelī ietvertie faktori krasi mainījuši savus raksturlielumus vai arī ir parādījušies jauni faktori ir iespējama, jo:

- ♦ mainās uzņēmuma darbības specifika un darbības vide;
- ♦ no risku vadīšanas modeļa izstrādes līdz ieviešanai paiet noteikts laiks;
- ♦ risku vadīšanas modeļa pārskatīšana notiek periodiski. Jo sarežģītāks ir modelis, jo ilgāka būs pati pārskatīšana, ka arī, iespējams, periodi starp pārbaudes reizēm.

Risku vadīšanas modelis var būt statisks, kad uzņēmuma iekšējās un ārējās vides faktoru izmaiņas neiespaido modeļa raksturlielumus, vai arī dinamisks, kad kopā ar faktoru izmaiņām mainās modeļa raksturlielumi. Autoru skatījumā galvenie kritēriji, kas nosaka, ka risku vadīšanas modeli ir nepieciešams mainīt, ir uzskaitīti tabulā.

Risku vadīšanas modeļa pārveides vai nomaiņas nepieciešamības pazīmes *

<i>Pazīme</i>	<i>Statiskais modelis</i>	<i>Dinamiskais modelis</i>
Faktu konstatēšana, ka risku vadīšanas modelis neatbilst vai nepietiekami atbilst izmantošanas vajadzībām	+	+
Faktu konstatēšana, ka modelis sniedz kļūdainus rezultātus	+	+
Jaunu, iepriekš vērā neņemto faktoru parādīšanās, kuru drīza pazušana nav paredzama	+	+
Jaunu, iepriekš vērā neņemto faktoru parādīšanās, kuru drīza pazušana ir paredzama	-	-
Esošu faktoru krasas izmaiņas	+	-

* „+” – modeļa pārveide vai nomaiņa ir nepieciešama; „-” – modeļa pārveide vai nomaiņa nav nepieciešama.

Risku vadīšanas modeļa korekcija vai nomaiņa prasa noteiktu laiku. Kopš neatbilstības parādīšanās līdz tās konstatēšanai arī paiet noteikts laiks, kas pildzina periodu, kad tiek izmantots neatbilstošs modelis vai vispār netiek izmantots modelis. Līdz ar to, lai saīsinātu nevēlamo modeļa neatbilstības periodu starp modeļa pārskatīšanas reizēm, autoru skatījumā, ir jāievieš agrīnā pārraudzīšana, kas ietvertu:

- ♦ jaunu faktoru meklēšanu;
- ♦ faktoru izmaiņu analizēšanu, kad tiek novērots vai faktoru izmaiņas nepārsniedz noteiktas kritiskās robežas.

Agrīnā monitoringa izmantošana būtu lētāka nekā modeļa biežāka regulāra pārskatīšana. Tajā pašā laikā rodas jautājums par tā biežumu. Pēc autoru domām, monitoringa veikšanas reižu skaits starp modeļa pārskatīšanas reizēm ir atkarīgs no:

- ♦ pārraudzības vienreizējās veikšanas izmaksām;
- ♦ pārraudzības vienreizējās veikšanas laiku;
- ♦ laika perioda starp modeļa pārskatīšanas reizēm ;
- ♦ maksimālā potenciālā zaudējuma lieluma, ja risku vadīšanas modelis neatbilst prasībām un/vai sniedz neadekvātus rezultātus. Jāņem vērā, ka tā ir apzināta zaudējumu daļa, bet vienmēr pastāv arī neapzināta zaudējumu daļa, jo vairāku risku vienlaicīga vai secīga iestāšanās var izsaukt „domino” efektu.

Pārraudzīšanas veikšanas ātrums atkarīgs no automatizācijas iespējām. Ja tās ir zemas, pārraudzīšanas vienreizējās veikšanas izmaksas, kas noteiktā pakāpē ietver arī veidošanas izmaksas, visticamāk būs savstarpēji apgriezti saistītas ar pārraudzīšanas vienreizējās veikšanas laiku. Augstākas automatizācijas iespējas lielā mērā ir atkarīgas no IT resursiem un risinājumiem, kas ir uzņēmuma rīcībā, tāpēc šajā situācijā sakarība starp pārraudzīšanas vienreizējās veikšanas izmaksām un monitoringa vienreizējās veikšanas laiku nav viennozīmīga.

Laika periods starp modeļa pārskatīšanas reizēm (T) (sk. 2. att.) ir atkarīgs no monitoringa veikšanas laika (t_m), modeļa pārskatīšanai (t_p), kā arī nomaiņai (t_n) nepieciešamā laika. Tie kopsummā nosaka minimālo T laiku (izteiksme (3)), jo jaunais modelis vai nu nepastāv, vai arī vēl nav ieviests.

$$T > (t_p + t_n) > t_m \quad (3)$$

Pārraudzīšanas veikšanas biežums var būt noteikts pēc eksperta vērtējuma vai izmantojot formulu (4), pie nosacījumiem (3) un (5).

$$M_{\max T} = \min \left(\frac{Z_{\max}}{I_m} ; \frac{T}{t_m} \right), \quad (4)$$

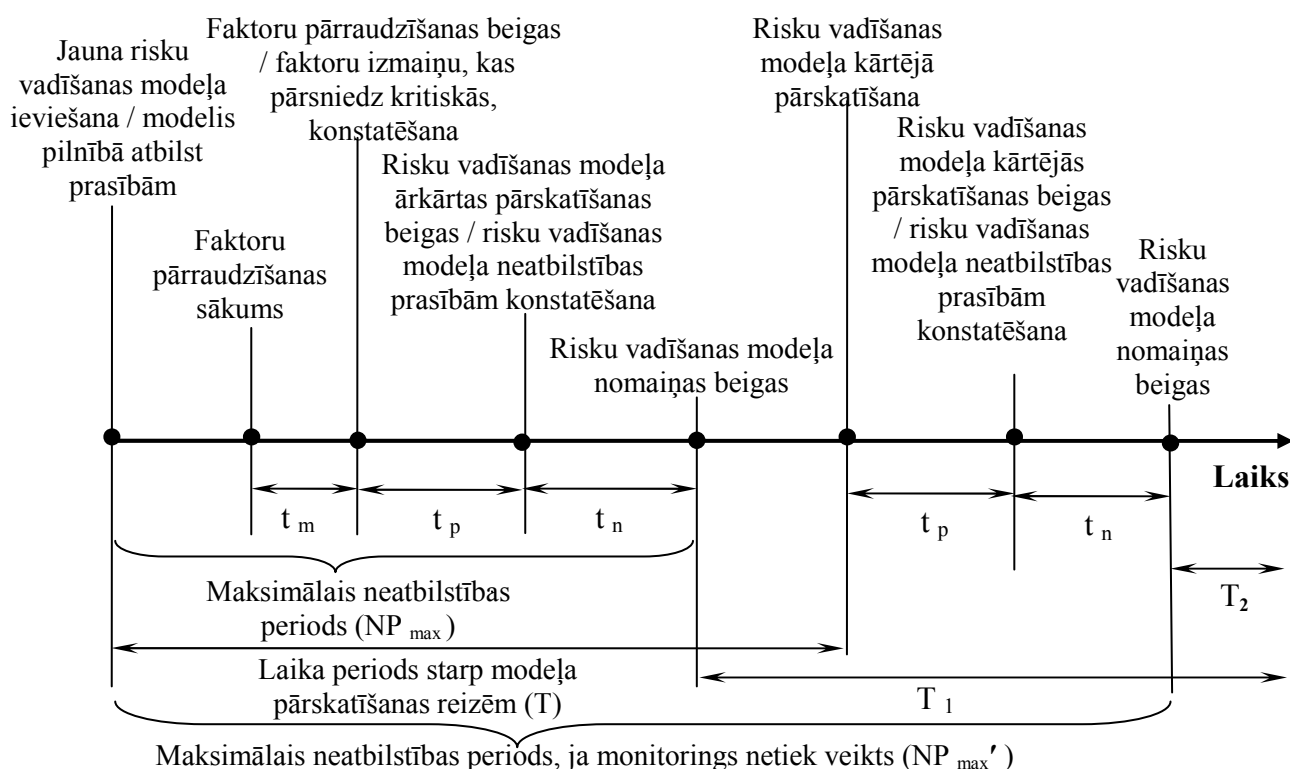
kur $M_{\max T}$ – maksimālais monitoringa veikšanas reižu skaits T periodā;

Z_{\max} – maksimālais potenciālā zaudējuma lielums, ja risku vadīšanas modelis neatbilst prasībām un/vai sniedz neadekvātus rezultātus;

I_m - monitoringa vienreizējās veikšanas izmaksas.

$$Z_{\max} > I_m \quad (5)$$

Saskaņā ar izteiksmi (5), pārraudzīšanas vienreizējās veikšanas izmaksas ir mazākas nekā maksimālais potenciālais zaudējums, kas varētu rasties risku vadīšanas modeļa neatbilstības rezultātā, jo citādāk monitoringa veikšana nav ekonomiski lietderīga. Tāpat, saskaņā ar izteiksmi (3), monitoringa vienreizējās veikšanas laiks nevar būt lielāks, nekā laika periods starp modeļa pārskatīšanas reizēm. Tā kā vienādojumā (4) aprakstīto attiecību rezultāti visticamāk atšķirsies, ir jāizvēlas mazākais no tiem. Pat ja kādā no monitoringa reizēm var būt konstatēts, ka risku vadīšanas modeli ir nepieciešams pārskatīt un maksimālais monitoringu veikšanas reižu skaits netiks izmantots, tas nenozīmē, ka $M_{\max T}$ skaitam jābūt lielākam un tieši atkarīgam no modeļa pārskatīšanai un nomaīņai nepieciešamā laika, jo nav zināms, vai apskatītajā periodā T tas vispār notiks.

2. att. Risku vadīšanas modeļa pārskatīšanas, nomaīņas un faktoru pārraudzības veikšanas shematiskais attēlojums

Ja periodā T vienā no pārraudzīšanas veikšanas reizēm tiek konstatēts, ka faktoru kvantitatīvas vai kvalitatīvas izmaiņas pārsniedz kritiskas robežas, sākas risku vadīšanas modeļa pārskatīšana, kurai, iespējams, seko tā nomaīņa. Tad sākas jaunais izvēlētais T_1 periods. Neskatoties uz to, ka izmantota modeļa neatbilstība prasībām var parādīties noteiktu laiku pirms konstatēšanas un pēc pēdējās pārraudzīšanas veikšanas, ar lielu varbūtības pakāpi var pieņemt, ka monitoringa ievērojami samazina maksimālā potenciālā zaudējuma iestāšanās iespējamību risku vadīšanas modeļa neatbilstības prasībām dēļ. Neatbilstības periods monitoringa izmantošanas gadījumā ir īsāks nekā tā neveikšanas gadījumā, t.i., $NP_{\max}' > NP_{\max}$. Savukārt, ja periodā T nevienā no monitoringa veikšanas reizēm netiek konstatētas faktoru kritiskas izmaiņas,

notiek kārtējā modeļa pārskatīšana, pēc kuras tiek lemts par iespējamo modeļa nomaiņu un, atkarībā no tā, jauna pārbaudes perioda izvēli (T_2).

Risku vadīšanas modeļu izstrādes un izmantošanas grūtībām pretstatā ir priekšrocības, no kurām nozīmīgākās ir:

- 1) iespēja īstenot sistēmisko, strukturēto un konsekvento pieeju risku vadīšanā;
- 2) iespēja pozitīvi ietekmēt uzņēmuma vērtību, stratēģisko attīstību, reputāciju, darbības rādītājus.

Ir jāatšķir vispārējās risku vadīšanas īstenošanas priekšrocības no risku vadīšanas modeļu izmantošanas priekšrocībām. Risku vadīšanas principu izmantošana, no vienas puses, var vienlaicīgi tikt pielietota vairākās vai visās uzņēmuma darbības jomās. Tajā pašā laikā tā var radīt vairākus atsevišķus risku vadīšanas īstenošanas ceļus, kas aptver tikai ļoti šauru jautājumu loku un tiek pielietoti atsevišķi katrai problēmai. Tas, savukārt, var izpausties kā resursu pārmērīga izlietošana. Papildus jāatzīmē, ka vairāku problēmu risināšana zemākā līmenī var novest pie augstāka līmeņa problēmas neuztveršanas un ignorēšanas, vai arī radīt papildus riskus. Neskatoties uz to, risku vadīšanas principu izmantošana ikdienas darbā ir attaisnojama risku vadīšanas ieviešanas stadijā, kā arī kā atbalsts risku vadīšanas modeļu izmantošanai attiecībā uz jautājumu loku, kas iziet ārpus pielietotajiem modeļiem. Tāpēc, maksimālās risku vadīšanas efektivitātes sasniegšanai ir nepieciešams paredzēt un analizēt izmantoto modeļu priekšrocības un trūkumus jau to izstrādes stadijā.

LITERATŪRA

1. Stern E. Risk Management for non-financial corporations. – RiskMetrics Group - <http://www.riskmetrics.com/w04jovv.html> – 30.04.2007.
2. Управление рисками / под ред. Дж. Пикфорда (пер. с англ.). – Москва: Вершина, 2004. – 352 с.
3. Holton G.A. Defining Risk. - Financial Analysts Journal, CFA Institute - Volume 60, number 6, 2004. - <http://www.riskexpertise.com/papers/risk.pdf> – 30.04.2007.
4. Škapars R. Mikroekonomika. – Rīga: LU, 2001. – 379 lpp.
5. Кузин Б., Юрьев В., Шахдинаров Г. Методы и модели управления фирмой. – Санкт-Петербург: Питер, 2001. – 432 с.
6. Филин С., Панкратова Ю. Прогнозирование прибыли венчурных проектов. – РИСК Ресурсы. Информация. Снабжение. Конкуренция. - III 2001. – 15-25 с.
7. Буянов В.П. Управление рисками (рискология). – Москва: Экзамен, 2002. – 384 с.

Komkova J., Počs R. Uzņēmuma risku vadīšanas modeļu veidošanas problēmas, izmantošanas priekšrocības un trūkumi.

Rakstā tiek aplūkoti faktori un apstākļi, ar kuriem ir saistītas risku vadīšanas modeļu veidošanas un izmantošanas grūtības, pretstatot tos modeļu pielietošanas pozitīvajam efektam. Tiek apkopotas prasības, kuras ir rekomendējamās izvirzīt izstrādājam modelim. Atsevišķi ir uzsvērts, ka cilvēkresursiem ir centrālā loma risku vadīšanas īstenošanā. Šīs tēzes pamatojumam ir apkopotas zinātniskajā literatūrā sniegtās atziņas, kā arī ieviests risku vadīšanas zināšanu līmeņa uzņēmumā jēdziens. Analizējot risku vadīšanas modeļu izmantošanas grūtības, pievērsta uzmanību uzņēmuma vides faktoru kvalitatīvo un kvantitatīvo izmaiņu ietekmei uz modeli. Lai savlaicīgi konstatētu risku vadīšanas modeļa neatbilstību prasībām, starp modeļa pārskatīšanas reizēm tiek piedāvāts izmantot agrīno pārraudzīšanu. Tā veikšanas biežumu var aprēķināt, izmantojot izstrādāto formulu. Nobeigumā tiek salīdzinātas risku vadīšanas modeļu un principu izmantošanas iespējas un to priekšrocības.

Komkova J., Počs R. The Problems of Building up Enterprise Risk Management Models, Advantages and Disadvantages of Their Use.

The article considers factors and circumstances with which difficulties of building up and use of risk management models are connected opposing those to positive effect gained from the use of the models. The requirements that are recommended to be put forward for the model that is developed are summarized. Separately it is stressed that human resources have central role in the implementation of risk management. For the substantiation of this thesis cognitions reflected in scientific literature are summarized and concept of risk management knowledge level within enterprise is introduced. During the analysis of difficulties of use of risk management models main attention is drawn to impact of quantitative and qualitative changes of enterprise environment on the model. In order to recognize discrepancy between existing risk management model and demands in time, it is offered to use early monitoring between model reassessment times. Its frequency may be estimated using the developed formula. In conclusion possibilities of use of risk management models and principles and their benefits are compared.

Комкова Е., Почс Р. Проблемы построения, преимущества и недостатки использования моделей управления рисками предприятия.

В статье рассматриваются факторы и условия, с которыми связаны трудности построения и использования моделей управления рисками, противопоставляя их позитивному эффекту от использования моделей. Обобщены требования, которые рекомендуется выдвигать по отношению к разрабатываемой модели. Отдельно сделан упор на центральную роль человеческих ресурсов при осуществлении управления риском. Для обоснования этого тезиса обобщены выводы, отражённые в научной литературе, а также введено понятие уровня знаний управления рисками на предприятии. При анализе трудностей использования моделей управления рисками особое внимание уделено влиянию качественных и количественных изменений факторов среды предприятия на модель. Для того, чтобы своевременно констатировать несоответствие модели управления рисками требованиям, между этапами пересмотра модели предлагается использовать ранний мониторинг. Частоту его осуществления можно определить, используя разработанную формулу. В заключении проводится сравнение возможностей и преимуществ использования моделей и принципов управления рисками.